

คำนิยม

บทสวดสูตร

คุณเจริญ กุลสุวรรณ ใช้นามปากกาว่า ‘ทยาลู’ เขียนหนังสือ
ชื่อ ‘สูตรสวดศพตัวเอง’

เอะละสิ ยังไงละนี่

แถมท้ายชื่อ ‘ทยาลู’ ยังวงเล็บด้วยว่า ‘ศิลปินลึนชาติ’ ใครยังไม่รู้จัก ‘ทยาลู’ ไม่เป็นไร แต่หลายคนคงเคยเห็นแผ่นสติ๊กเกอร์รูปตัวอักษรไทยประดิษฐ์เป็นองค์พระปางสมาธิ อ่านได้ว่า ‘อย่าเห็นแก่ตัว’ กันอยู่ พอจำได้ไหม

ทยาลูคนนี้แหละครับ คือคนสร้างภาพศิลปะชุดนี้ขึ้น

ที่ว่า ‘ชุดนี้’ ก็เพราะทยาลูยังได้สร้างภาพศิลปะทำนองนี้ขึ้นอีกหลายภาพหลายคำ เช่น อิทัปปัจจยตา มีสติระวังผัสสะสัคคัตตตา อวิชชาผัสสะเวทนา ตัณหาอุปาทาน ภพชาติ อตฺตา ตัณหา ทยุต อยากย่อมอยู่เย็น จิตเย็นเห็นนิพพาน อยู่กับสติ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ หลากหลายนี้ อยู่ในรูปพระนั่งสมาธิเป็นส่วนใหญ่ มีรูปหนึ่งเป็นอย่างถ้ายางวัลฟุตบอลในตัวอักษรว่า ‘เย็นสงบ สุข นิพพานอวอร์ด’

ทยาลูเป็นศิลปินครับ โดยเฉพาะศิลปินเขียนตัวอักษรเป็นรูป

พระพุทธรูปปางต่างๆ ด้วย คำที่เป็นคติธรรมดังกล่าว เคยได้รับรางวัลจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น เขตชูเกียรติเป็นศิลปินมรดกอีสาน สาขาวรรณศิลป์ประเภท ‘บทกวีวรรณรูป’

กับรางวัลอื่นอีกหลายประเภท

นอกจากงาน ‘วรรณรูป’ แล้ว ทยาอุยังเขียนกวี แต่งเพลง เขียนรูป แต่งหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือเล่มนี้ที่ชื่อ **‘สูตรสวดศพตัวเอง’**

เหนืออื่นใดหมด ทยาอุเป็นนักปฏิบัติธรรมผู้แตกฉาน ดังอ่านได้จากหนังสือเล่มนี้ด้วยเช่นกัน

ทยาอุ ตีความคำว่า **‘สวด’** ได้น่าสนใจดังนี้

ส มาจากคำว่า สัชฌายะ แปลว่า สาธยาย

ว มาจากคำว่า วิปัสสติ แปลว่า เห็นแจ้ง

ด มาจากคำว่า ดุขฎฐิ แปลว่า ชื่นชมยินดี

รวมความแล้ว **‘สวด’** หมายถึง การสาธยายจนเห็นแจ้ง สัจธรรมอย่างน่าชื่นชม

แล้วทยาอุก็ยอมรับว่า ตนเองถูกอัธยาศัยกับการบำเพ็ญธรรม ด้วยการสวดภาวนาทุกวัน บางที่ทั้งวันทั้งคืน จนกลายเป็นบท ‘ภาวนา’ ทุกขณะที่เผชิญกับทุกปัญหา

เป็นสติกำกับใจว่างั้นเถอะ

สุดท้ายคือการเข้าไปนอนสวดภาวนาในโลงศพที่บรรจุเข้าไปในช่องเผาศพบนเมรุจริงในวัด นอนหนึ่งเป็น ‘ศพสด’ อยู่ในนั้นตั้งแต่ก่อนเที่ยงคืนจนรุ่งเช้า

ทั้งหมดที่ทฤษฎีปฏิบัตินี้ ไม่ใช่เรื่องปาฏิหาริย์ หรือมมายทาง
ไสยศาสตร์ คนปฏิบัติธรรมที่เพียรเพ่งถึงระดับหนึ่งก็จะเป็นอย่างนี้
คืออยากเผชิญกับพลังอำนาจของจิตนั่นเองว่า จะ ‘กล้าแข็ง’ ต่อความ
ไม่รู้ได้ปานใด

คนที่ทำอย่างนี้ได้ต้องมีความ ‘ถึงพร้อม’ ทั้งความรู้และการ
ปฏิบัติ ดังคำว่า ‘วิชาจารณสัมปันโน’ วิชาคือความรู้ จารณะคือ
การปฏิบัติ สัมปันโนก็คือสมบูรณ์หรือถึงพร้อม

ถึงพร้อม หมายถึง รู้จริงในที่นี้ คือ รู้หลักธรรมที่ถูก ที่แท้
และปฏิบัติ ตรวจสอบในวิถีที่ถูกที่แท้ด้วย

ทฤษฎีเอกอรรถแห่งธรรม ‘ปฏิจจสมุปบาท’ ซึ่งเป็นฐานแท้
แห่งธรรม อันเป็นที่มาแห่งทุกข์และดับทุกข์โดยตั้งต้นที่ผัสสะ ถ้า
รู้ทันด้วยวิชา ทุกข์ก็ดับ รู้ไม่ทัน ปล่อยให้เป็นเหยื่อของอวิชชา ก็
จะปรุงต่อไปเป็นเวทนาต้นเหตุ อันเป็นต้นเหตุแห่งทุกข์ทันที

เรื่องนี้ต้องอาศัยสติกำกับ เพื่อ ‘เพียรเพ่ง’ พระผู้รู้เคยแนะว่า
‘เพียรเพ่ง ก่อให้เกิดปัญญา และปัญญาก่อให้เกิดการเพียรเพ่ง’
ทั้งสองอย่างนี้ต้องมีสติคอยกำกับเสมอ เพราะฉะนั้น ผู้เจริญ
ในธรรมจึงต้องฝึก ‘เจริญสติ’ ให้เป็นปกติ

ทฤษฎีพูดถึง ‘ขณิกสมาธิ’ อย่างเข้าใจว่า ขณิกะคือช่วงเวลา
ซึ่งไม่ใช่เรื่องเพียง ‘ชั่วขณะ’ เท่านั้น แท้แล้ว ขณิกะก็คือขณะ ซึ่ง
หมายถึงกาละ สืบเนื่องไม่ขาดสาย

ดังนั้น ถ้าเจริญขณิกสมาธิได้ ก็จะมีสติกำกับอยู่ตลอดเวลา
ต่อเนื่องไม่ขาดสาย ไม่ต้องนับช่วงเวลาได้เลย

อีกเรื่องคือ 'ชั้น ๕' ซึ่งจะว่าไปชั้น ๕ ก็เหมือนกับเครื่องคอมพิวเตอร์ ส่วน 'ปฏิจสุมปาท' นั้นเหมือนกระบวนการทำงานในเครื่องคอมพิวเตอร์นั่นเอง

เราแบ่งเป็นกายกับจิต ดังแบ่งเป็นรูปกับนาม ในชั้น ๕ (รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) รูปคือกาย ส่วนจิตคือ ตัว 'วิญญาณ' (รู้) บพบาทของจิตมี (รับรู้เวทนา) จำได้หมายรู้ (สัญญา) ปฐกิด (สังขาร)

เครื่องมันประกอบส่วนอยู่อย่างนี้

ป้อนข้อมูลเข้าไป ส่วนประกอบมันก็เริ่มทำงานเป็นระบบทันที อย่างเช่น กดปุ่มสู่ฐานความรู้ (สังขาร) สู่ฐานข้อมูล (สัญญา) สู่การรับรู้ (เวทนา) ตามสายปฏิจสุมปาท คือสังขาร ทำให้เกิดวิญญาณ ทำให้เกิดสพายตนะ ทำให้เกิดผัสสะ เป็นเวทนาต่อกันไป

ทยาลูประกาศตัวเป็น 'ศิลปินแห่งชาติ' นั้นหมายถึงการ 'สิ้นทุกข์' 'ชาติ' ในที่นี้คือการ 'เกิด' ขึ้นซึ่งความทุกข์ อันเป็นความหมายในทางธรรม ซึ่งขออนุโมทนาด้วย

ทยาลูประกาศทำรบกับมารด้วยบทธวด

อยากให้ทยาลูลองวาดรูปมารใหม่ ที่เป็นมารร้ายของโลก พร้อมด้วยบทธวดใหม่ หากทำได้สำเร็จ ก็คงยังโมทนาก

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

(เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)

ศิลปินแห่งชาติ ปี ๒๕๓๖

ประหนึ่งคำนำ

หมู่มวลมนุษย์ผู้มีดวงตาเห็นธรรม ต่างทราบดีว่า**การเกิด**
เป็นทุกข์

เพราะเมื่อเกิดมาแล้ว มีภาระให้ต้องกระเสือกกระสน ดิ้นรน
เพื่อให้รอดพ้นจาก**ทุกข์ภัย** ด้วยสัญชาตญาณที่ต้องการจะให้ชีวิต
รอดปลอดภัยนี้เอง สังคมมนุษย์จึงเต็มไปด้วยทฤษฎีแก้ปัญหา และ
สารพัดมรรคาแก้ทุกข์

การปฏิบัติขึ้นของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ ก็ด้วยพระประสงค์
เดียวกัน คือช่วยสัตว์โลกให้รอดพ้นจาก**ความกลัว** ซึ่งเป็น
มหันตภัยที่คอยคุกคาม คอยเขย่าหัวใจของมนุษย์ผู้พร่องปัญญา
ให้ทุกข์ร้อนและเจ็บร้าว

จากอดีตจวบปัจจุบัน

ผู้คนบนโลกต่างแสวงหาทางรอดจากการบีบคั้นและเผาผลาญ
ของความทุกข์ ด้วยเหตุนี้ รูปแบบ ทฤษฎี และวิธีการแก้ทุกข์
บรรเทาร้อน จึงถูกนำเสนอออกมาอย่างหลากหลาย เพื่อให้คน
เลือกใช้ เลือกปฏิบัติ ซึ่งเทคนิคแนวทางที่เป็นอุปกรณ์สำหรับใช้

ดับทุกข์เหล่านั้น

หากเราติดตาม ก็พบว่าให้ผลสำเร็จแตกต่างกันไป
ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับทฤษฎีหรือวิธีปฏิบัติในแบบนั้นๆ ว่าเป็นอริยวิถี
เป็นทุกข์นิโรธคามินี ที่ดับทุกข์ได้สนิทจริงหรือไม่

หรือเป็นเพียงวิธีผ่อนอารมณ์ร้าย คลายอารมณ์ร้อนชั่วคราว
เท่านั้น

กรรมฐานบางแบบใช้แค่คลายเครียด

บางอย่างมีคุณภาพเพียงบรรเทาปัญหา เหมือนแผ่นพลาสติก
ยาใช้ปิดแก้ปวด

มีบางวิธีแก้ไขได้ชะงัด เพราะเข้าไปตัดที่ต้นเหตุแห่งทุกข์

ซึ่งวิธีการหรือแนวปฏิบัติที่ใช้กันอยู่ตามวัด ตามสำนักต่างๆ
นั้น ตัวฉันเองเคยลองนำมาใช้มาปฏิบัติเกือบจะทุกแนวทางแล้ว

บางครั้งแรมรอนไปนอนสำนักที่มีคนเขาแนะนำ พระอาจารย์
ท่านพาดข้าว อดนอน ก็ทำตามท่าน เติบจนกรมตลอดคืน ยืนตลอด
วัน ก็เคยทดลองมาแล้ว

ครั้งหนึ่งไปแถวริมทะเล นั่งฟังดวงอาทิตย์ตอนสี่โมงเย็น ฟัง
อยู่อย่างนั้นจนกระทั่งมันอัสดงลงขอบฟ้า

จากการฟังกลืนไฟอยู่สามสัปดาห์ ส่งผลต่อสุขภาพตามาถึง
ทุกวันนี้ คือต้องไปฉีดยาชา นอนให้หมอลอกต้อที่ตาข้างซ้ายถึง
สามหน

นอกจากที่กล่าวมา วิธีอื่นๆ ซึ่งเป็นที่นิยมกันอยู่ในปัจจุบันก็

ล้วนแต่เคยลองทำลองฝึกมาแล้ว แต่ก็ไม่ได้เกิดมรรคเกิดผล ดังที่คนอื่นเขาประสบผลสำเร็จกัน

หลังจากนั่งพิจารณาหัดดูจึงรู้ว่า อ้อ! เป็นเพราะวิธีเหล่านั้นไม่ตรงกับจริตของฉัน

สุดท้ายจำได้ว่าเมื่อสิบปีที่ผ่านมา บังเอิญได้พบ**วิมุตติมรรค** หรือทางหลุดรอด ซึ่งเป็น**อริยญายธรรม** (ธรรมะอันประเสริฐที่จะนำออกไปจากทุกข์)

อ่านอยู่หลายตลบ ทบทวนอีกหลายรอบ จึงบอกแก่ตัวเองว่า นี่แหละใช่แล้ว แนวปฏิบัติที่ถูกต้องกับจริต **ธรรมยาน**ที่จะพาชีวิตโลดลิ่วไปข้างหน้า ฝ่าฝูงกิเลสมาร แหวกวัฏสงสาร ข้ามไปยังฝั่งนิพพาน แดนเกษม

แนวที่ว่านี้คือ **สัมมาสาธยาย** (การสวดสาธยายธรรมที่ถูกต้อง) ตรงตามหลักพุทฺธธรรม

การสวดสาธยายเพื่อนำไปสู่การรู้แจ้งอริยสัจนั้น ฉันต้องใช้เวลาหลายเดือนในการค้นหาและเลือกเฟ้นบทธรรมที่นำมาสวด แล้วจะช่วยเพิ่มพูนสติปัญญา ช่วยพัฒนาญาณทัศนะ และช่วยทำลายกำแพงโมหะ อวิชชาให้พังพินาศ

**หลังจากเลือกได้บทที่มีเนื้อหาคมชัด
และขัดเกลารสชาติเสร็จ ก็ใช้สวดเรื่อยมา
โดยเจาะจงลงไปที ‘สวดศพตัวเอง’**

ชั้นทั้งห้าถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นอารมณ์กรรมฐาน โดยใช้
อนุปัสสา พิจารณาให้เห็น รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ
เป็นศพที่ยังสด ศพที่ยังมีลมหายใจ

“แรกๆ ยอมรับว่ามีขลุ่ยลักบ้าง เนื่องจาก
การสวดยังไม่คุ้นใจ ยังไม่คล่องปาก
พอเวลาผ่านไปไม่นาน ทุกอย่างเข้าร่องลงรอย
การสวดศพตัวเองก็กลายเป็นเรื่องสนุก”

การสาธยายกลายเป็นเรื่องพักผ่อน สุดท้ายกลายเป็นบทฝึก
วิปัสสนากรรมฐาน เพื่อให้เกิด **ยถาภูตญาณ** เป็นสะพานเชื่อมไป
ยังวิมุตติ เพื่อส่งต่อไปยังปลายทาง คือฝั่งพระนิพพาน หรือการ
มอดดับลงของปวงทุกข์

วันหนึ่ง ต้องการจะตรวจสอบจิตของตัวเองว่า **มันรู้ มันละ
มันถึงอะไร ยังไง**

จึงนำการสาธยายชุดใหญ่เต็มรูปแบบขึ้นไปบนเมรุ
กิจกรรมแบบหักด่านในวันนั้นถือว่าบรรลุจุดประสงค์ และ
จบลงด้วยความพอใจ

สรุปว่า การสวดสาธยายธรรม หากปฏิบัติให้
ถูกต้อง ไม่ม่งมาย ไม่พลัดหลงเข้าดวงไสยศาสตร์
การสวดมนต์นั้นย่อมทำให้เกิดมรรค เกิดผล และ
สามารถนำพาไปเยือนนลพระนิพพานได้

สวดให้เป็น เย็นทันที สวดให้ดี มีนิพพานเป็นรางวัล

ขอขอบคุณท่านผู้เห็นธรรมะสำคัญกว่าเหยื่อ

ทยาธุ (ศิลปินสันชาติ)

กระท่อมน้อย ซอย ๕ มหาสารคาม

สารบัญ

๑ รู้ให้ซึ่ง จึงค่อยสวด

๑๔

๒ อาวุธเคียงใจ

๒๕

๓ ตรวจสอบรอบสุดท้าย

๔๑

๔ ไม่มีตัวฉันในชั้น ๕

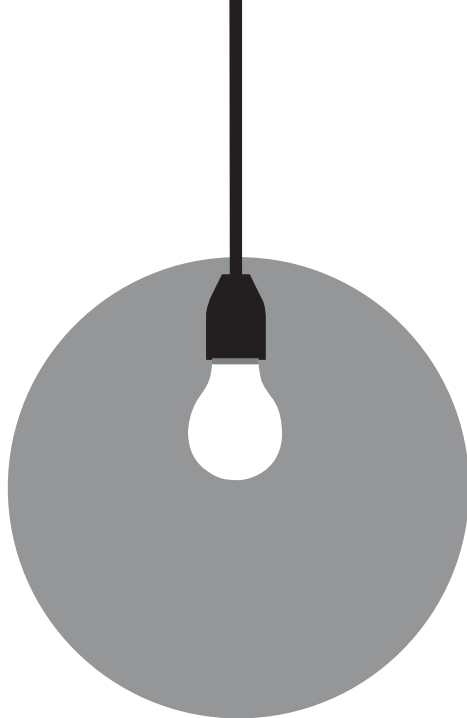
๕๑

๕ รู้วาง ย่อมห่างทุกข์

๑๑๑

๖ คำสั่งเรื่อง การจัดงานศพของฉัน

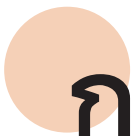
๑๑๓

๑

รู้ให้จริง
จึงค่อยสวด

การ

สวดศพตัวเองนั้น เป็นวิถีธรรมที่ฉันปฏิบัติมาด้วย
ศรัทธาอย่างสม่ำเสมอ หลายคนพอทราบเรื่องนี้ ต่าง
พากันตั้งข้อสงสัย มีคำถามตามมามากมาย

สวดยังไง สวดเพื่ออะไร
ศพอยู่ที่ไหน ศพที่ว่านั้นเป็นอย่างไร
พระพุทธรเจ้าเคยตรัสถึงเรื่องนี้หรือไม่
 ฯลฯ

พอฉันตอบ หลายคนแสดงความรู้สึกออกมาทางสีหน้าและ
สายตาที่ไม่เข้าใจๆ แถมบางคนยังย้อนถามอีกว่า บ้าหรือเปล่า สวด
ศพตัวเองนะ! บางรายหนักไปกว่านั้น ทั้งยิ้มเหี้ยมและเสียดเย้ยว่า
ไสยศาสตร์ละมังแบบนี้ เคยมีที่ไหนสั่งสวดศพตัวเอง งามายไป
หรือเปล่า

วันนี้ ฉันตั้งใจว่าจะตอบเป็นครั้งสุดท้าย แล้วจะไม่ขอพูด
เรื่องนี้แก่ใครอีก

ความจริงนั้น การสวดศพตัวเอง
ไม่ใช่เรื่องลึกลับซับซ้อนอะไร หากสนใจ
ศึกษาค้นคว้าสักหน่อยก็จะทราบว่า
คือการปฏิบัติธรรม คือกรรมฐาน
เป็นการทำภาวนาอีกแนวหนึ่ง เพียงแต่
วิธีการอาจจะแตกต่างจากกรรมฐาน
ที่ทำกันอยู่ทั่วๆ ไป

เรื่องนี้เข้าใจได้ไม่ยากหากอยากรู้

ก่อนอื่นมาทำความรู้จักคำว่า ‘สวด’ ให้รอบด้านกันก่อนว่า คำนี้มาจากไหน แปลว่าอย่างไร และมีอยู่กี่อย่าง ก็แบบ

สวด มาจากตัวอักษรสามตัวคือ ส ว ด

ส มาจากคำว่า สัชฌายะ

แปลว่า สาธยาย

ว มาจากคำว่า วิปัสสติ

แปลว่า เห็นแจ้ง

ด มาจากคำว่า ดุชฌี

แปลว่า ชื่นชม ยินดี

รวมความแล้วคำว่า ‘สวด’ หมายถึง การสาธยายจนเห็นแจ้ง
สัจธรรมอย่างน่าชื่นชม

เมื่อรู้ที่มาและความหมายของคำว่า ‘สวด’ แล้ว ลองหันมาดู
สังคมชาวพุทธในบ้านเรา ที่กำลังนิยมการสวดกันอยู่ตอนนี้ ซึ่งมี
มากมายหลายสำนัก หลายรูปแบบ หลายตำรา และที่สำคัญ หลาย
จุดประสงค์

จากที่เห็นอยู่นั้น เราสามารถจัดแบ่งออกได้อย่างน้อย ๕ กลุ่ม
ใหญ่ๆ คือ

๑. สวดปัดเป่า

๒. สวดเอาบุญ

๓. สวดหนุนโชควาสนา

๔. สวดมุ่งสมาธิ

๕. สวดสร้างสัมมาทิฐิเพื่อรู้แจ้งสัจธรรม

เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น จึงขออธิบายขยายความเพิ่มเติม
อีกสักนิด

๑. **สวดปัดเป่า** ที่เขากันอยู่นั้น จุดประสงค์ก็เพื่อล้าง
สิ่งจัญไร โล้เสียด ลบมนต์ดำ แก่กรรม ชำระชวย ขับภูตพราย
ย้ายที่อยู่วิญญาณ ขจัดภัยพานทั้งผอง

คาถาที่นำมาสวด เนื้อหา ก็จะเป็นไปในทำนองอัญเชิญ เอ็นหา
เหล่าเทพให้เหวา ตลอดจนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เปี่ยมมหิทธานุภาพ เช่น
พญานก พญานาค พญาเสือ เจ้าแม่เจ้าพ่อ พระภูมิเจ้าที่ นางธรณี
ผีมหัศจรรย์ ผีหลักเมือง ฯลฯ เพื่อให้มาช่วยเหลือ

ประเภทสวดปัดเป่านี้ หากสืบค้นดูที่มาก็จะพบว่า หมุ่มมนุษย์
นิยมทำกันมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ ก่อนหน้าพระพุทธเจ้าจะอุบัติขึ้นมา
บนโลก เนื่องจากเป็นไสยศาสตร์ที่ไม่ต้องหาเหตุผลอะไร ขอเพียง
ให้มีศรัทธาก็เป็นอันใช้ได้ ที่สำคัญ เป็นวิธีสะดวกสบาย ไม่ต้องใช้

สมองไม่ต้องเหนื่อย เพราะมีสิ่งคอยช่วย จึงเป็นที่นิยมกันมาจนถึงทุกวันนี้

๒. สวดเอาบุญ นี่ก็คล้ายๆ กันกับแบบปัดเป่า คือเพียงเปิดหนังสือหรือทางตำราออก ก็นั่งสวดไปเรื่อยๆ ไม่ต้องพินิจเนื้อหา ไม่ต้องพิจารณาเนื้อความ เพื่อนบอกว่าบทสวดนี้ศักดิ์สิทธิ์เหลือเกิน ถ้าสวดได้จำนวนเท่านี้จบ ก็จะสำเร็จประโยชน์ คือ ‘ได้บุญ’

สวดเอาบุญนี้จะเห็นว่ามีซับซ้อนหรือยุ่งยากอะไร

โดยวิธีการคือ นั่งสวดไปเรื่อยๆ

โดยผลคือได้บุญ ซึ่งเป็นความสบายใจ แม้จะเพียงชั่วคราวชั่วคราวก็ตาม

ประเภทนี้จะพบเห็นได้ตามศาลาวัด หรือในห้องพระของบ้าน ซึ่งเป็นที่นิยมกัน

๓. สวดหนุนโชควาสนา ประเภทนี้กำลังมาแรง สังเกตได้จากตามแผงหนังสือซึ่งมีหนังสือแนวนี้วางขายเต็มไปหมด ผู้สนใจส่วนใหญ่จะเป็นคนวัยทำงาน มีทั้งพ่อค้าแม่ค้า ดารานักร้องนักแสดงที่กำลังหาเงินหาทอง หาชื่อเสียง บางคนซื้อหนังสือมาสวดเอง แต่ส่วนใหญ่ไปตามวัด วัดไหนมีพิธีสวดหนุนโชควาสนา สวดเสริมดวงชะตา เพิ่มบารมี ผู้คนจากทั่วสารทิศ ก็จะหลาหมไหลไปร่วมพิธีกันล้นวิหาร แน่นศาลา

สำหรับคาถาหรือบทสวดนั้น ก็แน่นอนล่ะว่า จะต้องออกไปทางศักดิ์สิทธิ์ ทางเมตตามหานิยม ทางเรียกลาภกวาดทรัพย์ ให้ร่ำรวยเงินทอง ช่วยปลดปล่อยปลดหนี้

แต่ที่น่าสังเกตอีกอย่างก็คือ คาถาที่สวดเสียยืดยาวนานนับชั่วโมงนั้น จะเป็นภาษาบาลีที่ไม่มีคำแปล (ผู้เป็นอาจารย์บอกว่า ถ้าแปลเป็นภาษาไทยแล้วจะไม่ขลัง ไม่ศักดิ์สิทธิ์ จึงนิยมสวดเป็นภาษาต่างด้าวล้วนๆ)

๔. สวดมนต์สมาธิ ประเภทนี้ไม่ค่อยยาก ที่เห็นก็มักจะเป็นเหล่าผู้มีอายุที่ไปวัดถือศีลในวันพระ คนกลุ่มนี้จะเป็นผู้มีศรัทธาหนักแน่น มีความขยัน ที่สำคัญ ความจำยังดี

เมื่อศรัทธานำหน้า ศรัทธามั่นคง เวลาสวดจิตก็จะแนบชิดติดอยู่กับบทสวด ไม่วอกแวก เมื่อจิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง จิตจึงเข้าถึงความสงบราบรื่น ตรงนี้เรียกว่า ‘จิตเป็นสมาธิ’ ซึ่งผู้สวดจะได้สัมผัสกับความโปร่งเบา คลายความเศร้า ลืมความเหงา บรรเทาเครียดอย่างน้อยก็ช่วงหนึ่ง อันเป็นผลจากการที่จิตไม่ถูกบาปอกุศลรบกวน

คนกลุ่มนี้จึงอาจจริงอาจจังชนิดสวดได้ข้ามคืนข้ามวัน กระทั่งกลายเป็นประเพณีสวดมนต์ข้ามปี (ต้อนรับปีใหม่)

หากดูตามร่องรอยพุทธประวัติ เราจะเห็นว่าการสวดการสาธยายเพื่อสมาธินั้น เหล่าฤๅษีชีไพร นักพรตนักบวชทั้งหลาย เขานิยมทำกันอยู่ก่อนแล้ว และพระพุทธรองค์ก็เคยลองบำเพ็ญพรตอันเป็นโลกิยมรรคนี้มาเช่นกัน ตอนหลังเมื่อพระองค์ตรัสรู้แล้ว ทรง

กล่าวถึงพรตหรือข้อวัตรเหล่านี้ว่า มิใช่อริยวิถิ มิใช่สัมมาสมาธิ เพราะมีจุดหมายเพียงแค่หาความสงบมากลบอัตตา เหมือนเอากะลามาคบคางคกไว้

หากเป็น**สัมมาสมาธิ**นั้น ต้องมีนิพพานเป็นอารมณ์ เป้าหมายเพื่อให้เกิดญาณทัศนะ เกิดปัญญา รู้แจ้งสัจธรรม อันจะนำไปสู่วิราคะ การสละกิเลส การมอดดับลงของตัณหา การถอนเสียสิ้นซึ่งอุปาทาน และการดับไม่เหลือทุกข์

๕. สวดสร้างสัมมาทิฐิเพื่อรู้แจ้งสัจธรรม สวดแบบนี้เป็นการเดินตามอริยมรรคเพราะเริ่มต้นด้วยความเห็นอันถูกต้อง มีเป้าหมายที่ชัดเจน บทสวดไม่มกมาย การสาธยายมุ่งให้เกิดปัญญา ภาษาบาลีจึงต้องมีคำแปล เพื่อให้เข้าใจในเนื้อหา

กลุ่มที่สวดแบบนี้ จะเป็นปัญญาชนที่ใช้ปัญญานำหน้า ครั้นตามหลัง ไม่ว่าจะทำอะไรต้องตั้งคำถามก่อนว่าทำเพื่ออะไร หากดูแล้วไม่ประเทืองปัญญา ไม่นำพาไปสู่การรู้แจ้ง แม้คนส่วนใหญ่จะนิยม แม้สังคมจะชื่นชอบ คนกลุ่มนี้ก็จะไม่ร่วมด้วย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า ปัญญาชนคนกลุ่มนี้มีจำนวนน้อย

สรุปว่าการสวดหรือการสาธยายนั้น หากเราย่อลงก็จะได้ ๒ อย่าง คือ มิจจาสาธยาย กับ สัมมาสาธยาย

มิจจาสาธยาย หมายถึง การสวดที่ไม่ถูกต้อง ไม่ตรงตามหลักพุทธธรรม ยังเจืออยู่ด้วยไสยศาสตร์ ยังไม่สามารถประหารอวิชชา ตัณห์ อุปาทานได้ เพราะเป้าหมายอยู่ที่ได้ภ

ได้ชาติอันสะดวกสบาย ยังยินดีพอใจอยู่กับการเวียนว่ายตายเกิด ส่วน**สัมมาสาธยาย**นั้น คือการสวดที่ถูกต้อง โดยมีเป้าหมายที่การรู้แจ้งสังขาร เพื่อดับวิชชา ตัดกระแสตัณหา และทำพระนิพพานให้แจ้ง

มาถึงตรงนี้ ในฐานะที่เป็นชาวพุทธด้วยกัน ด้วยความเคารพ ด้วยความห่วงใย ใครขอถามสักนิดว่า ตอนนี้นักทั้งหลายกำลังสวดแบบไหนใน ๕ อย่างนี้

สวดปิดเป้า

สวดเอาบุญ

สวดหนุนโชควาสนา

สวดมุ่งสมาธิ หรือ

สวดสร้างสัมมาทิฐิเพื่อรู้แจ้งสังขาร

จากคำถามที่ว่า พระพุทธเจ้าเคยตรัสสอนเรื่องการสวดสาธยายหรือไม่

ถ้ามี ท่านตรัสว่าอย่างไร

เรื่องนี้ มีคำตอบรออยู่แล้ว

เราต่างทราบกันดีว่าพระพุทธองค์ทรงเป็นสัพพัญญู ผู้รู้ทุกอย่างในเรื่องการดับทุกข์ ทรงเป็นโลกวิทู ผู้มองโลกอย่างทะลุปรุโปร่ง สิ่งใดที่ทำให้สัตว์โลกเป็นทุกข์และวิธีไหนที่จะช่วยนำสัตว์โลกหลุดรอดจากความทุกข์ไปได้ พระองค์ทรงรู้แจ้ง รู้จบ

จึงได้ตรัส ‘ทางหลุดพ้น ๕ ประการ’ (วิมุตตายนตะ) เพื่อให้เหล่าเวไนยสัตว์ได้เลือกทางที่ถูกต้องกับอริยาสัยของตนเอง แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติเพื่อจะได้หลุดรอดออกจากห้วงแห่งวัฏสงสารในวิมุตตยสูตร ซึ่งมีทางหลุดพ้นอยู่ ๕ ทางนั้น ประกอบด้วย

๑. หลุดพ้นเพราะได้ฟังธรรมที่ผู้อื่นแสดงให้ฟัง

๒. หลุดพ้นเพราะแสดงธรรมให้ผู้อื่นฟัง (เทศน์ให้เขาฟังตัวเองหลุดพ้น)

๓. หลุดพ้นเพราะสวดสาธยายบทธรรมที่ตนเองได้ฟังมา
ได้เล่าเรียนมา

๔. หลุดพ้นเพราะตรีกตรองพิจารณาธรรม

๕. หลุดพ้นเพราะการทำสมาธิ

พระองค์ตรัสว่า

“ ภิกษุทั้งหลาย...เธอ ‘สวดสาธยาย’ อยู่ ซึ่งบทธรรมโดยละเอียดตามที่ได้ฟังได้เล่าเรียนมา ทำให้เธอเข้าใจในความหมาย และรู้แจ้งซึ่งข้อธรรมนั้น...เมื่อเข้าใจในความหมาย และรู้แจ้งซึ่งบทสวดธรรมนั้น ความรื่นเริงใจย่อมเกิดแก่เธอ เมื่อเกิดความรื่นเริงใจ ความรู้สึกอิ่มชานในใจย่อมเกิด เมื่ออิ่มใจ จิตที่เคยแผ่ส่ายย่อมสงบรำงับ เมื่อจิตสงบรำงับ ย่อมได้สัมผัสสุข เมื่อมีสุข จิตที่เคยส่ายชานย่อมตั้งมั่น นี่เป็นวิถีทางให้ถึงวิมุตติความหลุดพ้น ซึ่งการปฏิบัติแบบนี้ เมื่อเธอ

เป็นผู้มีสติ มีความเพียร พัฒนาจิตอย่างต่อเนื่อง จิตที่ยังไม่หลุดพ้น
ย่อมหลุดพ้น อาสวะกิเลสที่ยังเหลือย่อมถึงซึ่งความสิ้นไปไม่มีเหลือ
(โดยแท้) ”

ดูจากพระสูตรนี้จะเห็นได้ว่า หากสวดสาธยายให้
ถูกต้องแล้ว ย่อมสามารถเข้าถึงมรรคผล กระทั่ง
หลุดพ้นจากอาสวะกิเลส หรือบรรลุนิพพานได้

แต่จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ชาวพุทธเราที่ยังไม่
เข้าใจในเรื่องการสวดมนต์ สาธยายมนต์ ยังมีอยู่เยอะ

ส่วนนั้นยังคงสวดศพตัวเองต่อไป โดยถือหลัก **สัมมาสาธยาย**
มีจุดเป้าหมายที่การรู้แจ้ง มุ่งถอนอุปาทาน และต้องสัมผัสพระนิพพาน
ให้ได้

๒

อาวธ เคียงใจ

การนั่งขัดตะหมาด พนมมือ แล้วสาธยายบทพระธรรม
เป็นสิ่งที่ฉันทำมานาน ตั้งแต่ตอนที่บังเอิญได้พบ
คำบรรยายของท่านอาจารย์พุทธทาส ในหนังสือเล่มบางๆ ชุด
‘มองด้านใน’ ได้อ่านบทบรรยายเรื่อง **‘ทางรอด ๕ ประการ’**
หรือวิมุตตายนะ อันเป็นแก่นธรรมคำสอนของพุทธเจ้า ซึ่งท่าน
อาจารย์พุทธทาสนำมาอธิบายและถ่ายทอดอย่างละเอียด ทำให้รู้
ว่าการสวดที่เป็นลัทธิสาธยายนั้นเป็นอย่างไ

ทุกคืน ประมาณสี่ทุ่ม หลังจากเตรียมทุกอย่างพร้อมแล้ว ก็
เริ่มด้วยการตั้งนะโม ๓ จบ พร้อมบทนอบน้อมพระรัตนตรัย จากนั้น
ก็ตามด้วยบทสีกาญที่ชื่อ ‘มารสัประยุทธ์’ หรือการรบพุ่งชิงชัยกับ
หมู่มาร

**บทธรรมอันสำคัญบทนี้ มีการสวด
ขึ้นเมื่อใด ย่อมหมายถึงการประกาศ
สงครามกับกิเลสมาร**

ภาพถ่ายเมื่อปี 2524

ตากระทบรูป ใจไม่วูบไปกับตัณหา หูกระทบเสียง ใจไม่เอียงไปกับตัณหา
 จมูกกระทบกลิ่น ใจไม่เดินไปกับตัณหา ลิ้นกระทบรส ใจไม่ระทวยระทอดไปกับตัณหา
 ผิวกายกระทบเย็นร้อนอ่อนแข็ง ใจไม่แกว่งไปกับตัณหา ใจกระทบธรรมารมณ์ ใจไม่จมไปกับตัณหา
 "ทยาลู"

อรหันต์ คือผู้ไม่หันไปกับตัณหา

มารัสประยุทธ์

จิตเตนะ วัณฺณจิตา สัตตา มารัสสะ วิสະเย ระตา

ผู้ไม่รู้วิธีวิถีมักยินดีไปกับอารมณ์อันเป็นมาร

อะเนกะชาติสังสารัง สันธาวันติ อะวิทหะสุ

เขาต้องเร่ร่อน เวียนเกิดเวียนตายหลายภพชาติ

อุปาทิสฺสามโน พันโรมารัสสะ

เพราะยังมีอุปาทาน จึงถูกกิเลสมารล่ามไว้

อะนุปาทิสฺสามโน มุตโตปาปิ มะโต

เมื่อไม่มีอุปาทาน ย่อมพ้นจากกิเลสไปได้

โยเธธะ มารัง สัสสมายาวุเธนัง

(บัดนี้) เราจักสู้รบกับมารร้าย โดยใช้การสวดเป็นอาวุธ

บททำรบบมารซึ่งสวดสามรอบ ได้จบลงด้วยจิตที่เข้มแข็ง และ
อบอุ่นในอ้อมกอดของสติ-สัมปชัญญะ และศรัทธา ถัดจากนั้น
สวดต่อด้วยบท **‘รู้แจ้งสัจจะย่อมชนะความตาย’**

รู้แจ้งลึกลง ย่อมชนะความตาย

ชาตัสสะ มะระณัง โหติ

ความตาย ย่อมมีแก่ทุกคนที่เกิดมาแล้ว

สัพเพ วะ นิกขิปิสันติ ภูตา โลเก สมุสสะยัง

ทุกชีวิต ต้องทิ้งร่างกายของตนไว้บนแผ่นดินโลก

อายุ ขิยะติ มัจฉานัง

อายุของคนทั้งหลาย ย่อมมลายี่สิ้นไป

อัจจะยันตะ อะโหรัตตา ชีวิตัง อุปะรุชชะติ

วันคืนผ่านผัน ชีวิตฉันยิ่งใกล้วันแตกดับ

โย วัสสะตัง ชีเว อะปัสสัง อุทะยัพพะยัง

เอกาหัง ชีวิตัง เสยโย ปัสสีโต อุทะยัพพะยัง

ผู้เห็นการเกิดขึ้นและดับไปของสังขาร แม้มีชีวิตอยู่เพียงวันเดียว

ประเสริฐกว่าผู้มีอายุแม้ร้อยปี ที่ไม่เห็นการเกิดขึ้น

และดับไปของสังขาร

เตชะนา มัจจุหายิโน

ผู้เห็นสังขารม ได้ชื่อว่าเป็นผู้ละแล้วซึ่งความตาย

นี่เป็นอีกบทหนึ่งที่ใช้สวดประจำ กำหนดไว้ต้องสวด ๒๐ จบ ซึ่งใช้เวลาประมาณ ๔๐ นาที พอลงมือสวด ทุกถ้อยคำก็จะกลายเป็น ‘อารมณ์’ ของสมถกัมมัฏฐาน เมื่อครบ ๕ จบ จิตที่นุ่มนวลนั้นก็รวมเป็นหนึ่งเดียว

ขณะนั้น ‘ขณิกสมาธิ’ สมบูรณ์เต็มที แม้จะไม่ลึกไม่แหลมเท่า อุปจารสมาธิ ที่เฉียดๆ จะแน่วนิ่งก็ตาม แต่ในวิถีของอนุปัสนา ขณิกสมาธินี้แหละเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมกว่าอุปจารสมาธิ ซึ่งมักจะพาไปเสียเวลาอยู่กับภาพนิมิตต่างๆ

เมื่อฉันตั้งใจจะดูศพตัวเอง ซึ่งเป็นศพสดๆ ขณิกสมาธิจึงเหมาะสม

อีก ๑๕ จบที่จะสวดต่อ ถูกน้อมมาเป็นฐานของวิปัสสนา โดยใช้มรณาเป็นอารมณ์ หมายถึงการใช้สติสัมปชัญญะตามพิจารณา เพื่อให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในความหมายของคำว่า **‘ชีวิตและความตาย’**

สิ่งที่เรียกกันว่า ‘ชีวิต’ แท้จริงนั้น
เป็นเพียงการเกาะกุมกัน อาศัย
ซึ่งกันและกันของ ‘ธาตุ - จันทร’
ซึ่งเกิดขึ้น และดำรงอยู่ตามเหตุปัจจัย
หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อิทัปปัจจยตา
(การอาศัยกันเกิดขึ้นของธรรมชาติ)

สวด คือทำสมณะ
พิจารณาข้อธรรมะ คือทำวิปัสสนา
ผู้สวดด้วยความเข้าใจ
ย่อมได้ปฏิบัติทั้งสมณะและวิปัสสนา

เพราะชั้นที่ ๕ มี ชีวิตจึงมี

เพราะชั้นที่ ๕ ลื่นสลาย ชีวิตจึงมอดมลายไปตามเหตุปัจจัย

ฯลฯ

การสวดเพื่อให้เข้าใจ เพื่อรู้แจ้งสิ่งที่เรียกว่าชีวิต และการ
สิ้นไปของชีวิต เป็นการสวดตรงตามความหมายของคำว่า **‘สวดโดย
พิสดาร’** ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ ซึ่งหมายถึงสวดไปพิจารณาไป
(บางครั้งท่านเรียกว่า อนุปัสสนา)

ฉันพยายามประยุกต์การสวดให้สอดคล้องกลมกลืนกับหน้าที่
การทำงานในชีวิตประจำวันแรกๆ นั้น สวดแค่สองเวลา กลางคืนตอน
สี่ทุ่ม ช่วงตื่นนอนสวดตอนตีสี่ เมื่อตรึกตรองตรวจตราดูเวลาของ
ชีวิต รู้ว่าอายุเหลือน้อยเต็มที ที่สำคัญ สิ่งมุ่งมาดวาดฝันไว้อย่างไม่
เสร็จสิ้น หากจะอาศัยการสวดสาธยายแค่เช้าเย็น เห็นที่ไม่ทันเวลา
แน่ จึงปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เป็นสวดตลอดทั้งคืนและวัน

**กลวิธีที่ไม่ยุ่งยากอะไร เพียงเลือกบทสวดที่สั้น กระชับ
แต่คมกริบ พร้อมทั้งจะใช้เงื่อนไขอภิขมาและโหมนัส พร้อมทั้ง
จะตัดต้นหา และพร้อมที่จะสับแสกหน้าอุปาทาน**

พระสัทธรรมที่ว่านั้น วันนี้เลือกได้แล้ว

ไม่ยึดติด ชีวิตย่อมเย็น

นัตถิ นุ โข ตัง กิญจิ โลกัสमिं ยมะหัง อุปาทิยะमानो

นะวัชชะวา อัสสะ

บนโลกใบนี้ ไม่มีสิ่งใดเลยที่จะไม่ให้โทษแก่เรา
เมื่อหลงเข้าไปยึดติดสิ่งเหล่านั้น

อะนุปาทาโน ทิฏฐุสฺสวะ รัมเม ปะรินิพพาเยติ

ผู้ไม่ยึดติด ชีวิตย่อมเย็น เห็นทันตา

สังขารมสังขๆ บทนี้ฉันเรียกมันว่า ‘**อาวุธเคียงใจ**’ ไม่ว่าจะ
อยู่ที่ไหน หรือทำอะไร บริกรรมบทนี้ในใจตลอดเวลา จากการสวด
สาธยาย มันกลายมาเป็นบทภาวนาที่ใช้ประจันหน้าแก้ทุกปัญหา ทุก
สถานการณ์

เมื่อเกิดผัสสะ เกิดเวทนาคราใด ‘**ปัญญารุช**’ อันสุดวิเศษนี้
ก็จะฉายแสงเจิดจ้า เพื่อคุ้มครอง ปกป้อง ผัสสะและเวทนาเอาไว้
ไม่ให้ให้อวิชชาและตัณหาเข้าแทรกแซง

เมื่อสองมารไม่หาญกล้าเข้ามายุ่มย่าม อุปาทานการยึดติดก็
ไม่เกิด เพราะปัญญาคอยกระซิบบอกอยู่ข้างใจว่า “สิ่งใดๆ ในโลก
ล้วนแต่ไม่จีรัง อย่าเฝ้าเวลาเข้าไปยึดเอาว่าเป็นตัวเรา - นั่นเป็นของ
เรา เดี่ยวจะเกิดทุกข์ เกิดปัญหา”

เมื่อไม่ยึดติด ชีวิตก็สงบเย็น ที่สำคัญมันเย็นเฉียวนั้นเลย
(ทิวฐธรรมนิพพาน)

นี่คือบทสวดสั้นๆ เป็น ‘อาวุธเคียงใจ’ ที่ฉันใช้อยู่ตลอดเวลา
เป็น**อากาลิโก**

วันหนึ่ง...มีคนถามว่า
“เห็นสวดจริงจังทั้งวันทั้งคืนขนาดนี้ ไม่ทราบว่ายังก้าวตายอยู่
ไหม”

ได้บอกเขาไปตามตรงว่า “ไอ้ความรู้สึกกลัวตายนั้นยังมีอยู่”
เพื่อให้คนที่ถามนั้นได้ความรู้ จึงอธิบายให้เขาฟังว่า บนโลกนี้คนที่
ไม่กลัวตาย มีอยู่ ๓ พวก

๑. คนสติไม่สมประกอบ (คนเสียสติ)
 ๒. คนใจกล้าแบบบ้าบิ่น เพราะถูกกระตุ้นด้วยกิเลส (โลภ
และหลงจนลืมตาย)
 ๓. พระอรหันต์ ผู้ใจไม่สะดุ้งกลัว (อัจฉมิกิ)
- ณ วันนี้ ฉันไม่ใช่คนใน ๓ พวกนั้น

โดยเฉพาะ ฉันยังไม่ได้บรรลุ
'**อรหัตผล**' ใครก็ตามเมื่อยังไม่ได้เป็น
อรหันต์ ความรู้สึกกลัวตายก็ยังคงมีอยู่
ตามความมากหรือน้อยของอุปาทาน
มีอุปาทานมากก็กลัวมาก
อุปาทานเบาบาง อาจมีกลัวบ้าง
ในบางครั้ง (ช่วงสติมาไม่ทัน)

การกลัวของปุถุชนกับอริยชนย่อมต่างกัน

ปุถุชน คนที่ยังถูกครอบงำอยู่ด้วยอวิชชาและมิจฉาทิฐิ เมื่อเกิดความกลัว เขาจึงไม่มีปัญญาพอที่จะรู้ว่าความกลัวคืออะไร เกิดจากอะไร และดับไปเพราะอะไร

คนพวกนี้จึงน่าสงสาร เพราะต้องจำนน ทนทุกข์ทรมานอยู่กับความกลัวไปชั่ววนตาปี

ส่วนหมู่เหล่าอริยชน เขามักอยู่กับสติ ทุกครั้งที่เกิดความรู้สึกลัว เขาจะรีบกำหนดรู้ และรู้ชัดแจ้งต่อไปอีกว่า ไอ้ความรู้สึกนั้นมันเป็นมายาของจิต มีอวิชชาเป็นตัวแปร

อวิชชาโผล่หน้า
อวิชชาผละหนี่

ความกลัวก็โผล่พวามาทันที
ความกลัวก็หลบลี้หนีหายไป

ความรู้สึกทั้งหลาย

ทั้งกลัวและไม่กลัว แท้จริงนั้นเป็นเพียง

อิทัปปัจจยตา เป็นกระแสการอาศัยกัน

เกิดขึ้น ดำรงอยู่ และดับไปของ

ธรรมชาติ ความรู้สึกกลัว อาศัยเหตุคือ

อวิชา ตัณหา อุปาทาน ปปรุงแต่งจิต

แล้วก่อภพเป็นตัวเราและเกิดมีตัวของเรา

(ชาติ) ขึ้นมา ผู้มีดวงตาเห็นธรรม

จะแจ่มแจ้งในกระบวนการก่อเกิดนี้

แท้จริงมีแต่ธรรมชาติเท่านั้นที่เกิดขึ้น

‘ตัวกู’ ผู้กลัวที่เที่ยงแท้หาไม่